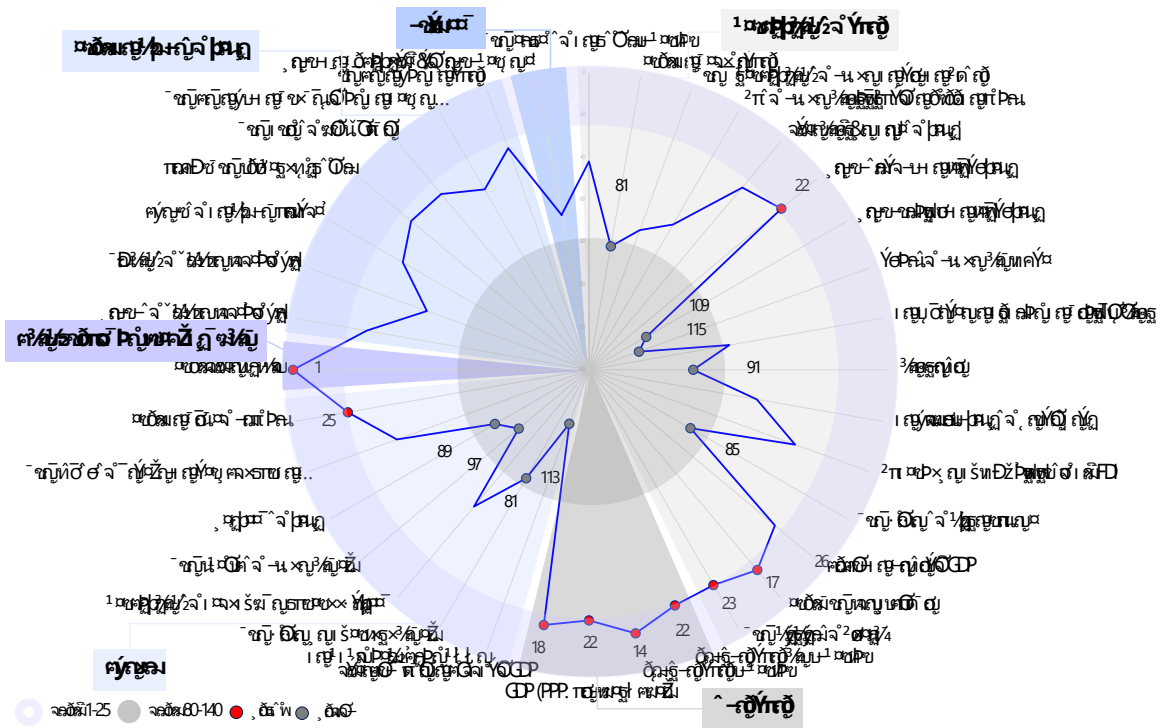

ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของไทยโดย WEF

ลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศสามารถใช้เป็นตัวสะท้อนจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ได้ โดย World Economic Forum (WEF) พิจารณาประเด็นดังกล่าวโดยการนำปัจจัย 12 ด้านมาจัดอันดับ ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมด้านสถาบัน (2) โครงสร้างพื้นฐาน (3) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (4) สุขภาพ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (6) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (7) ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (8) พัฒนาการของตลาดการเงิน (9) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (10) ขนาดของตลาด (11) ระดับการพัฒนาของธุรกิจ และ (12) นวัตกรรม

ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศ Efficiency Driven มีศักยภาพการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 32 จาก 140 ประเทศที่นำมาจัดอันดับ ซึ่งด้านที่เป็นจุดแข็งของประเทศ ได้แก่ ขนาดของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีอันดับอยู่ที่ 18 โดยสำหรับตลาดในต่างประเทศมีความสอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกของประเทศที่สูงถึง 7.23 ล้านล้านบาท (ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2558) โดยสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูง (ประเมินจากมูลค่าการส่งออก) มีทั้งจากภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม อาทิ ผลิตภัณฑ์ยาง รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน ปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเมืองและนโยบาย ประสิทธิภาพของภาครัฐ และการคอร์รัปชัน ได้ถูกสะท้อนออกมาจากผู้ตอบแบบสำรวจว่าเป็นอุปสรรคหลักที่สำคัญในการประกอบธุรกิจในประเทศ

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่นำมาประเมิน พบว่า มีทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าและไม่เกี่ยวข้องกับการค้า คณะวิจัยจึงคัดเลือกปัจจัยที่เป็นตัวแทนศักยภาพการค้าของประเทศ ตามพันธกิจของกระทรวงพาณิชย์ โดยปัจจัยหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของกระทรวงพาณิชย์ทั้งหมด ได้แก่ ประสิทธิภาพตลาดสินค้า ขนาดของตลาด และปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องบางส่วน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านสถาบัน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค ระดับการพัฒนาของธุรกิจ และนวัตกรรม โดยคณะทำงานได้คัดเลือกปัจจัยย่อยภายใต้ปัจจัย 12 ด้านหลักที่เกี่ยวข้องกับการค้ามาพิจารณา ซึ่งเมื่อนำปัจจัยย่อยดังกล่าวมาพิจารณา พบว่า นอกจากจุดแข็งด้านขนาดตลาด ซึ่งเป็นปัจจัย 1 ใน 12 ด้านหลักแล้ว ประเทศไทยยังมีจุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญของผู้ซื้อ การให้ความสำคัญแก่ลูกค้าสูง โดยประเทศที่มีผู้ซื้อที่มีความเชี่ยวชาญและลูกค้ามีความต้องการหลากหลาย จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจที่สะดวก และความมีเสถียรภาพของเงินเฟ้อยังเป็นจุดแข็งของประเทศอีกด้วย

แผนภาพแสดงอันดับศักยภาพของประเทศไทยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า โดย WEF ปี พ.ศ. 2558 (รวบรวมโดยคณะที่ปรึกษา SMC)

อย่างไรก็ดี จุดอ่อนที่เกี่ยวกับการค้าที่ประเทศไทยควรเร่งดำเนินการแก้ไข 3 อันดับแรก ได้แก่

- (1) **ต้นทุนของนโยบายภาคเกษตรที่สูง** เนื่องจากภาครัฐของไทยทำการอุดหนุนรายได้ของเกษตรกร โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปลูกข้าว โดยใช้วิธีการซึ่งใช้งบประมาณภาครัฐจำนวนมาก และเป็นการแทรกแซงกลไกตลาดของสินค้าเกษตรทำให้การส่งออกแย่งลง สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน และอาจสูญเสียตลาดให้คู่แข่งในระยะยาว โดยลำดับในปัจจุบันนี้มีการลดลงอย่างมากตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา
- (2) **การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ในระดับต่ำ** คือ ประเทศไทยอยู่ใน Priority Watch List ของประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นเวลานาน เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดจึงทำให้มีการละเมิดเครื่องหมายทางการค้าและลิขสิทธิ์ต่างๆ เช่น คัดลอกกระเป๋าสตางค์ แขนงและสินค้าต่างๆ ที่เป็นการใช้เครื่องหมายการค้าจากต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต การเผยแพร่เพลง ภาพยนตร์ และโปรแกรมเถื่อนอย่างผิดกฎหมาย
- (3) **ความล่าช้าในการจดทะเบียนเริ่มธุรกิจ** ที่กินเวลา 27.5 วันตามข้อมูลของทาง WEF ซึ่งคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง เนื่องจากขั้นตอนการยื่นสำเนาข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ที่ใช้เวลาถึง 21 วันในการอนุมัติ ที่ถูกรวมไปในระยะเวลาในการจดทะเบียนธุรกิจนั้น ไม่ใช่ขั้นตอนที่จำเป็นในการเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะธุรกิจที่จัดตั้งใหม่จะมีลูกจ้างไม่ถึง 10 คน นอกจากนี้ ตามมติของคณะรัฐมนตรีวันที่ 9 ธันวาคม 2557 ระยะเวลาในการอนุมัติตามขั้นตอนดังกล่าว ถูกทำให้ลดลงเหลือเพียง 18 วัน ซึ่งภาครัฐกำลังอยู่ในระหว่างการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อขั้นตอนการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยต่อไป

นอกเหนือจากปัจจัยย่อยที่เป็นจุดอ่อนหลักของประเทศไทยแล้ว ยังมีปัจจัยย่อยอื่นๆ ที่เป็นสิ่งทำให้ไทยได้คะแนนน้อย คือ ความไม่โปร่งใสในการออกนโยบายของภาครัฐ อัตราภาษีนำเข้าสินค้าที่สูง ระดับธรรมาภิบาลของบริษัทที่อยู่ในระดับต่ำ ความมีประสิทธิภาพของพิธีศุลกากร ระดับการผูกขาดในตลาดที่สูง และความยุ่งยากในการปฏิบัติตามกฎ

ดังจะเห็นได้ว่า ศักยภาพในการค้าของประเทศไทยนั้น ถูกสะท้อนออกมาจากหลายด้าน ซึ่งประเทศไทยมีทั้งด้านที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน โดยหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องควรเร่งแก้ไขจุดอ่อนและผลักดันจุดแข็ง เนื่องจากปัจจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญในเสริมสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมยุทธศาสตร์ทางการค้าสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการต่อไป

สรุปจุดแข็งจุดอ่อนทางการค้าของไทยโดย WEF

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>1. ขนาดของตลาด (Market Size)</p> <ul style="list-style-type: none"> • อัตราส่วนมูลค่าการส่งออกต่อ GDP • ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ • ดัชนีขนาดตลาดต่างประเทศ • ดัชนีขนาดตลาดในประเทศ <p>2. ประสิทธิภาพของตลาด (Market Efficiency)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความพึงพอใจของผู้บริโภค • ระดับความเอาใจใส่ลูกค้า • จำนวนขั้นตอนในการเริ่มธุรกิจ <p>3. สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ระดับอัตราเงินเฟ้อ • ระดับการคุ้มครองนักลงทุน 	<p>1. สถาบัน (Institution)</p> <ul style="list-style-type: none"> • จริยธรรมของธุรกิจ • ความโปร่งใสของนโยบายภาครัฐ • ความยุ่งยากจากกฎระเบียบภาครัฐ • การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา <p>2. ประสิทธิภาพของตลาด (Market Efficiency)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความยุ่งยากของพิธีการศุลกากร • ภาษีนำเข้า • ต้นทุนที่เกิดจากนโยบายภาคเกษตรกรรม • จำนวนวันที่ใช้ในการเริ่มต้นธุรกิจ • ระดับการครอบงำตลาด

*บทความนี้ตีพิมพ์ในนิตยสาร Advanced Business Magazine เรียบเรียงโดยนายธนพลบุญลีชัย นายชินวุฒิ เจริญภูวนธนา นายณัฐรัฐ อังศุธรารักษ์ และคณะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานโครงการการจัดทำยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งทางการค้า แผนงานจัดทำยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ร่วมด้วยศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา สถาบันบัณฑิตฯ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือ Sasin Management Consulting (SMC)